

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Sivistys- ja kulttuurilautakunta on kaupungin isoin palvelualue, joka koostuu sivistys- ja kulttuuritoimen hallinnosta, sivistyspalveluista ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluista.

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
SIVISTYS- JA KULTTUURI-LAUTAKUNTA	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	842.121,84	737.361,50	623.830,00	498.060,00
Maksutuotot	269.182,95	254.636,16	245.350,00	227.000,00
Tuet ja avustukset	508.214,63	690.773,80	268.620,00	230.730,00
Muut toimintatuotot	14.900,94	18.088,08	8.600,00	8.600,00
TOIMINTATUOTOT	1.634.420,36	1.700.859,54	1.146.400,00	964.390,00
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-11.256.517,94	-11.225.314,53	-11.025.180,00	-10.998.854,00
Palvelujen ostot	-1.614.014,95	-1.606.800,40	-1.488.910,00	-1.574.235,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-505.702,02	-514.446,57	-574.710,00	-504.030,00
Avustukset	-716.246,82	-683.738,82	-645.500,00	-656.500,00
Muut toimintakulut	-209.362,77	-201.537,36	-215.340,00	-206.602,00
TOIMINTAKULUT	-14.301.844,50	-14.231.837,68	-13.949.640,00	-13.940.221,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-12.667.424,14	-12.530.978,14	-12.803.240,00	-12.975.831,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-59,68	1.464,42		
VUOSIKATE	-12.667.483,82	-12.529.513,72	-12.803.240,00	-12.975.831,00
Suunnitelman mukaiset poistot		-300,07		
Poistot ja arvonalentumiset		-300,07		
*TILIKAUDEN TULOS	-12.667.483,82	-12.529.813,79	-12.803.240,00	-12.975.831,00
TILIKAUDEN YLI-/ALI-JÄÄMÄ	-12.667.483,82	-12.529.813,79	-12.803.240,00	-12.975.831,00
Sisäiset toimintatulot/-menot	-4.080.470,76	-3.939.916,15	-4.107.370,00	

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Sivistys ja kulttuuritoimen hallinto

Lautakunta ei ole määritellyt vastuualuetasoisesti sivistys- ja kulttuuritoimen hallinnolle tavoitteita talousarvioon.

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
SIVISTYS- JA KULTTUURITOIMEN HALLINTO	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
Tuet ja avustukset	403.012,57	618.614,71	168.350,00	69.700,00

TOIMINTATUOTOT	403.012,57	618.614,71	168.350,00	69.700,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-705.299,57	-624.263,29	-369.560,00	-274.682,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-126.041,92	-88.386,53	-57.800,00	-41.080,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-23.906,16	-26.494,39	-21.550,00	-15.370,00
<i>Muut toimintakulut</i>	-2.145,85	-3.454,19	-660	-1.600,00
TOIMINTAKULUT	-857.393,50	-742.598,40	-449.570,00	-332.732,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-454.380,93	-123.983,69	-281.220,00	-263.032,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-1,93			
VUOSIKATE	-454.382,86	-123.983,69	-281.220,00	-263.032,00
TILIKAUDEN TULOS	-454.382,86	-123.983,69	-281.220,00	-263.032,00
TILIKAUDEN YLI-/ALI-JÄÄMÄ	-454.382,86	-123.983,69	-281.220,00	-263.032,00
<i>Sisäiset toimintatulot/menot</i>	-11.819,48	-12.773,84	-6.030,00	

Sivistyspalvelut

Valtuustoon nähden sitova palvelualue.

Sivistyspalveluiden palveluryhmä koostuu sivistys- ja kulttuurilautakunnan hallinnosta, varhaiskasvatuksesta, esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta ja vapaan sivistystyön koulutuksesta (Autere-opisto). Sivistyspalvelut muodostavat yhdessä kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden kanssa sivistys- ja kulttuurilautakunnan alaisen toiminnan. Varhaiskasvatus tuottaa varhaiskasvatusikäisten lasten pedagogisesti suunniteltua kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Esi- ja perusopetus vastaavat kaupungin esi- ja perusopetuspalveluiden järjestämisestä. Lukiokoulutus vastaa kaupungin lukio-koulutuksen järjestämisestä ja vapaan sivistystyön koulutus tuottaa vapaan sivistystyön koulutusta Autere-opistossa. Tulosityksiköt muodostavat yhdessä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kanssa sivistys- ja kulttuuripalveluiden palvelualueen, jonka johtajana toimii sivistysjohtaja. Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön palveluiden vastuualueen tilivelvollinen on sivistysjohtaja ja lukiopalveluiden vastuualueen tilivelvollinen on lukion rehtori.

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
SIVISTYSPALVELUT	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
<i>Myyntituotot</i>	501.281,38	410.542,25	343.240,00	270.860,00
<i>Maksutuotot</i>	269.182,95	254.326,16	245.350,00	227.000,00
<i>Tuet ja avustukset</i>	68.451,97	4.269,09		
<i>Muut toimintatuotot</i>	4.779,88	8.486,85	600	600,00
TOIMINTATUOTOT	843.696,18	677.624,35	589.190,00	498.460,00
TOIMINTAKULUT				
<i>Henkilöstökulut</i>	-9.598.291,95	-9.666.922,99	-9.751.360,00	-9.785.518,00
<i>Palvelujen ostot</i>	-1.210.840,59	-1.253.355,24	-1.187.250,00	-1.280.855,00
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-347.907,21	-356.071,57	-435.490,00	-376.090,00
<i>Avustukset</i>	-295.914,44	-268.890,44	-271.000,00	-240.000,00

<i>Muut toimintakulut</i>	-167.141,88	-158.639,99	-170.300,00	-161.350,00
TOIMINTAKULUT	-11.620.096,07	-11.703.880,23	-11.815.400,00	-11.843.813,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-10.776.399,89	-11.026.255,88	-11.226.210,00	-11.345.353,00
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-55,75	1.462,71		
VUOSIKATE	-10.776.455,64	-11.024.793,17	-11.226.210,00	-11.345.353,00
*TILIKAUDEN TULOS	-10.776.455,64	-11.024.793,17	-11.226.210,00	-11.345.353,00
TILIKAUDEN YLI-/ALI-JÄÄMÄ	-10.776.455,64	-11.024.793,17	-11.226.210,00	-11.345.353,00
Sisäiset toimintatulot/me- not	-3.214.140,24	-3.124.042,60	-3.261.160,00	

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Palvelujen järjestäminen

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus tuottaa varhaiskasvatusikäisten lasten pedagogisesti suunniteltua kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Varhaiskasvatusta järjestetään Miinanelmen päiväkodissa, Vilppulankosken päiväkodissa, Kolhon päiväkodissa ja Pohjaslahden ryhmäperhepäivähoidossa. Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluu myös vuorohoito, jota järjestetään Miinanelmen päiväkodissa Mäntässä. Esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta järjestetään koulujen tiloissa. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tukee lapsia, henkilökuntaa sekä perheitä konsultoimalla ja osallistumalla varhaiskasvatuksen arjen toimintaan.

Edellä esitettyjen palveluiden lisäksi varhaiskasvatuksen palveluihin kuuluvat kotihoidontuki ja yksityisen hoidon tuki. Kotihoidontukea maksetaan alle kolmivuotiaasta lapsesta, joka ei käytä kunnallista varhaiskasvatuspalvelua. Mänttä-Vilppulan kaupunki ei maksa lakisääteisen kotihoidon tuen lisäksi muuta kuntakohtaista lisäosaa.

Esiopetus

Esiopetus on osa Mänttä-Vilppulan kaupungin järjestämiä koulutuspalveluita. Esiopetus rakentuu valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden pohjalle sekä paikallisiin opetussuunnitelmiin. Mänttä-Vilppulassa esiopetusta järjestetään peruskouluissa erillisryhmissä. 1.8.2021 alkaen myös esioppilaiden täydentävä varhaiskasvatus on järjestetty kouluilla. Hallinnollisesti ryhmät kuuluvat Savosenmäen, Vilppulankosken ja Kolhon kouluihin. Kunta on velvollinen järjestämään alueellaan asuville lapsille esiopetusta oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna. Esiopetusta tulee antaa vähintään 700 tuntia vuodessa ja lapsen työpäivään saa kuulua enintään viisi oppituntia. Mikäli lapsi ei osallistu kunnan järjestämään esiopetukseen huoltaja vastaa siitä, että lapsi saa esiopetuksen tavoitteiden mukaista toimintaa. Kaupungilla ei ole velvollisuutta valvoa kotiopetuksessa tapahtuvaa esiopetusta.

Perusopetus

Perusopetus käsittää vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko ikäluokalle (7–16-vuotiaat). Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko- opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Opetuksen lisäksi ruokailu, oppikirjat ja muut oppimateriaalit sekä työvälineet ja -aineet ovat maksuttomia. Tietyin edellytyksin oppilaalla on oikeus saada maksuton koulukuljetus. Oppilaalla on myös oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhuolto. Vammaisella tai muulla erityistä tukea tarvitsevilla on henkilökohtaisen tarpeensa mukaan oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät apuvälineet ja monipuolista tukea oppimiseensa. Perusopetuksen prosesseja ja toimintakulttuuria tarkastellaan edelleen ja kehitetään toimivammiksi, koska tuen tarve on muuttunut vaativammaksi ja tukea tarvitsevien oppilaiden määrä opetusryhmissä on kasvanut. Lisäksi Savosenmäen koulussa toimii kaksi erityisluokkaa, joista oppilaita integroidaan mahdollisuuksien mukaan yleisopetukseen. Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestetään molemmilla Mänttä-Vilppulan alakouluilla. Kunnan järjestämästä vähintään 570 tunnin edellä mainitusta toiminnasta koulun työvuoden aikana saa valtionosuutta, mutta perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan järjestäminen ja hankkiminen ovat kunnan vapaaehtoinen tehtävä.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutus antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Mäntän lukion tärkein tehtävä on toimia yleislukiona. Lukion tarjontaa on kehitetty siten, että lukiossa on aloitettu syksyllä 2021 lääketieteellis-luonnontieteellinen linja ensimmäisenä lukiona Suomessa. Lukiossa toimii myös huippu-urheiluakatemia (HUA), ja on mahdollisuus kuvataiteen ja musiikin painotusopintoihin yhteistyössä Autere-opiston ja Merikanto-opiston kanssa. Huippu-urheiluakatemian (HUA) opinnot järjestetään yhteistyössä SASKY koulutuskuntayhtymän Mäntän seudun koulutuskeskuksen kanssa. Lisäksi on sovittu yhteistyöstä lukion ja MSKK:n (Mäntän seudun koulutuskeskuksen) kanssa kaksoistutkinto-opintojen järjestämisestä. Lukion opiskelijamäärä on noussut vuoden 2022 tammikuun 102 opiskelijasta 160 opiskelijaan syyskuuhun 2025 mennessä. Mäntän lukioon on saatu eri maista tulleita Finest Future –opiskelijoita jo viitenä syksynä peräkkäin. Opiskelijamäärän kasvu näkyy lukion valtionosuuksien merkittävänä kasvuna, mutta huomioitavaa on, että kustannukset kasvavat myös lukion opiskelijamäärän kasvaessa. Kehitys on ollut kuitenkin kaupungin kannalta kokonaisuutena positiivista taloudellisesti, ja se on myös kuntastrategian mukaista, kun lukiosta tulee entistä kansainvälisempi.

Lukion tulevaisuuden kannalta on erittäin harmillista, että EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevat opiskelijat joutuvat jatkossa maksamaan lukuvuosimaksuja sekä lukioissa että ammattikouluissa. Hallitus antoi asiaa koskevan lakiesityksen eduskunnalle 9.10.2025. Tämä merkitsee, että kolmansien maiden opiskelijoista ei jatkossa enää makseta valtionosuuksia opetusta järjestäville kunnille.

Vapaan sivistystyön koulutus

Autere-opisto on kansalaisopisto, jossa harjoitetaan vapaata sivistystyötä kaikkien asukkaiden parhaaksi. Sivistyspalveluiden tehtävänä on rakentaa yhdessä vapaan sivistystyön ja muiden kouluasteiden kanssa elinikäisen oppimisen Mänttä-Vilppulaa. Autere-opisto tukee kurssitoiminnallaan asukkaiden aktiivisuutta, hyvinvointia ja monipuolista kehittymistä sekä harrastus- ja koulutustoimintaa. Opetukseen voi osallistua kuka tahansa iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys, ja osallisuus.

Merikanto-opisto on seutukunnallinen taideoppilaitos, joka antaa musiikin ja tanssin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta kuuden kunnan alueella: Virroilla, Ruovedellä, Ähtärissä, Mänttä-Vilppulassa, Juupajoella ja Orivedellä. Sen tehtävänä on antaa korkeatasoista ja monipuolista taiteen perusopetusta laa-

jan oppimäärän mukaan musiikin ja tanssin taiteenaloilla sekä järjestää konsertteja ja muuta musiikkikulttuurin kehittämiseen liittyvää toimintaa oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön erityistarpeet ja mahdollisuudet huomioiden.

Toiminnalliset tavoitteet 2026

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Tavoitteen tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan palvelualueen toimintaa kohti haluttua strategista päämäärää.

Strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet			
Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari& Lähtötaso	Tavoite
Taloudellisesti tasapainoinen seutukaupunki			
Palveluiden ja investointien kehittäminen kestäväällä tavalla.	Alakoulujen tuntikehys sopeutetaan laskeviin oppilasmääriin.	Savosenmäen koulun tuntikehystä leikataan 40 vvt Lähtötaso: 494,5 vvt Vilppulankosken koulun tuntikehystä leikataan 40 vvt Lähtötaso: 413	Savosenmäen koulun tuntikehys on 454,5 vvt Vilppulankosken koulun tuntikehys on 373 vvy
Yhtenäinen ja yhteisöllinen Taidekaupunki			
Strategisena tavoitteena on yhtenäisen ja yhteisöllisen taidekaupungin vahvistaminen.	Lasten osallisuuden vahvistaminen	Mitataan vanhemmille suunnatussa varhaiskasvatuskyselyssä: "Lastani kuunnellaan, häntä arvostetaan ja hänen mielipiteitään otetaan huomioon" Lähtötaso vuonna 2024 tehdystä kyselystä: 3,3	3,5
Yhtenäinen ja yhteisöllinen Taidekaupunki			
Yksi yhtenäinen kaupunki taajamien ja kaupunginosien perustana Vahva Taidekaupunki – brändi Turvallisuus osa arkea Kaupungin eri toimijoiden, sidosryhmien ja kumppaneiden välinen tiivis yhteistyö kaupunkilaisten hyvän elämän mahdollistajana	Kuntalaistyytyväisyyden lisääminen viestintää kehittämällä.	Mitataan kuntalaiskyselyllä.	Kaupungin viestintä ja tiedotus asteikolla 1-5: tavoitetaso 4

1. Alakoulujen tuntikehys sopeutetaan laskeviin oppilasmääriin. Savosenmäen koulun tuntikehystä leikataan 40 vvt ja Vilppulankosken koulun tuntikehystä leikataan 40 vvt. (vvt tarkoittaa vuosiviikkotuntia)
2. Lasten osallisuuden vahvistaminen tarttumalla lasten ajatuksiin ja ideoihin.
3. Tarkoituksena on lisätä kuntalaistyytyväisyyttä viestintää kehittämällä.

Kehittämisen painopisteet

Sivistyspalvelujen kehittämisen painopisteiksi asetetaan alakoulujen tuntikehysten sopeuttaminen,

lasten osallisuuden vahvistaminen ja viestinnän kehittäminen.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden	Tunnistettu riski/kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakointiseksi ja hallitsemiseksi	Vaikeus 1-3	Todennäköisyys 1-3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Alakoulujen tuntikehystä ei saada sopeutettua laskeviin oppilasmääriin.	Toimintojen tehostaminen ja tuntikehyksen leikkaaminen.	3	2	Sivistysjohtaja ja lukion rehtori / sivistyspalvelut	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Lukion toiminnan sopeuttaminen kv-opiskelijoiden vähenemiseen. (EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta aletaan periä lukukausimaksuja syksystä 2026 alkaen.	Opiskelijamäärien väheneminen on huomioitava lukion tuntikehyksessä.	2	3	Sivistysjohtaja ja lukion rehtori / sivistyspalvelut	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa
Ulkopuoliset riskit Kyberhyökkäykset tietokoneohjelmiin	Mahdolliset kyberhyökkäykset koulujen, varhaiskasvatuksen ja hallinnon ohjelmiin	Tietoturvariskeihin varautuminen varautumissuunnitelmissa	3	2		Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa
Palveluiden järjestämisen riskit	Lakisääteisen inklusion toteuttaminen	Riittävän pätevä henkilökunta	3	2	Sivistysjohtaja / varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, lukiokoulutus	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa
Henkilöstöriskit	Henkilöstön suuri vaihtuvuus	Työhyvinvoinnista huolehtiminen ja varahenkilöiden osaamisen kehittäminen	1	1	Sivistysjohtaja/ sivistyspalvelut	Sivistys- ja kulttuurilautakunta seuraa

Sivistyspalveluissa toiminnallisten tavoitteiden riski syntyy, jos alakoulujen tuntikehystä ei saada sopeutettua laskeviin oppilasmääriin. Näin ollen keväällä 2026 päätettävä lukuvuoden 2026-2027 tuntikehys on keskeisessä osassa riskin hallinnassa.

Taloudellisten tavoitteiden riski puolestaan syntyy, jos lukion toimintaa ei sopeuteta kansainvälisten opiskelijoiden määrän laskuun. EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta aletaan periä

syksystä 2026 alkaen lukukausimaksuja. Se todennäköisesti johtaa kv-opiskelijoiden määrän voimakkaaseen laskuun.

Ulkopuolisista riskeistä selkeimpiä ovat mahdolliset kyberhyökkäykset koulujen, varhaiskasvatuksen ja sivistystoimen hallinnon ohjelmiin. Riskejä pyritään torjumaan varautumissuunnitelmissa.

Palveluiden järjestämisen riskeihin kuuluvat lakisääteisen inklusion toteutumisen haasteet. Mikäli päteviä työntekijöitä ei ole riittävästi, riski siitä, että inklusio ei toteudu, kasvaa merkittävästi.

Henkilöstöriskeihin kuuluu henkilöstön saatavuus ja vaihtuvuus, joka hankaloittaa toiminnan kehittämistä ja myös lisää tarvetta varahenkilöiden osaamisen kehittämiseen. Toisena henkilöstöriskinä esille nousee esihenkilöiden työn kuormittavuus, jota entisestään lisää muutosten läpi vieminen.

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden sisäisen valvonnan osa-alueet ovat: Seuranta (Luottamushenkilöille kuuluva osa sisäistä valvontaa.) Sisäinen tarkkailu (Jatkuvaa päivittäistä toimintojen, varojen käytön ja muun talouden hoidon valvontaa. Tarkkailu kuuluu esihenkilöille.) Sisäinen tarkastus (Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon tarkastuksessa tarvittaessa.)

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut muodostavat yhdessä sivistyspalveluiden kanssa sivistys- ja kulttuurilautakunnan alaisen toiminnan. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueen hallintotyöskentelystä ja tilivelvollisuudesta vastaa kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö. Palveluryhmän hallintotyöskentelyn kautta johdetaan vastuualueen kokonaistoimintaa ja kehittämistä, taloutta sekä lautakunnan päätöksentekoon tuotavien asioiden valmistelua.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan vastuualueeseen kuuluvat hallinto, kulttuuri- ja matkailupalvelut, kirjastopalvelut, nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut. Lisäksi vastuualueella toteutetaan kaupungin järjestökoordinaation tehtävää foorumitoiminnan ja osallisuusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Osavastuualueen esihenkilötehtävistä ja kirjastopalveluista ja vastaa kirjastopalvelupääällikkö, liikuntapalveluiden osalta liikuntapalvelupääällikkö ja nuorisopalveluiden osalta nuorisosihteeri.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toiminnan yleistavoitteet kunnassa perustuvat lakeihin kuntien kulttuuritoiminnasta ja yleisistä kirjastoista sekä nuorisolakiin ja liikuntalakiin.

Talousarvio 2026:

Vastuualueelle on kirjastopalveluille lisätty 0,1 htv. Nuorisopalveluiden osalta tehtäviä yhdistelmällä vähentyy hankerahoituksen päättyessä määräaikainen koulunuorisotyöntekijäntehtävä 1,0 htv ja tarkennetaan edelleen tulo- ja kulurakennetta kulttuuri-, matkailu- ja liikuntapalveluissa.

Vastuualueen hanketyö 2026

Vastuualueen tuettua hanketoimintaa on suunniteltu toteutettavaksi n. 161.000 euron kokonaisuudella. Vastuualueen keskeiset hankkeet on koottu talousarviossa yhteiselle kustannuspaikalle (6063).

Kulttuuripalveluiden hankkeet

- Alfred Kordelinin säätiön Suuret kulttuurihankkeet Taidekaupungin Luovan kasvun keskus – Art Town Growth Lab vuosille 2025–2027
- Suomen Kulttuurirahaston Norma Sokaan nimikkoapurahana tukeman valmistuvien taiteilijoiden näyttelyhankkeen (Kuvataiteen valtakunta) vuosille 2025-2026

Liikuntapalveluiden hankkeet

- Harrastamisen Suomen mallin polku seuratoimintaan 2025–2026
- Autereen polku

Nuorisopalveluiden hankkeet

- koulunuoriso-ohjaajahanke "Koulunuorisotyön malli Taidekaupungissa"
- lasten ja nuorten paikallinen harrastustoimintahankkeen "Taidekaupungin nuorisopalveluiden harrastustoiminta"
- toteutetaan sivistyspalveluiden kanssa yhteistyössä Harrastamisen Suomen malli 2025–2026 "Taidekaupungin Harrastamisen Suomen Malli 2025–2026"

Vastuualueella on käytössä useita kaupungin sisäiseen laskutukseen liittyviä kiinteistöjä (esim. uimahalli, urheiluhalli, liikuntasalit, kirjastot ja nuorisotilat).

Mäntän Jääareenaa Oy:tä (konserniyhtiö 97,54 % omistusosuudella) tuetaan liikuntapalveluista erikseen 280.000 euron vuosittaisella avustuksella.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueen vuosikate (ulkoisilla menoilla) on –1.367.446 euroa vuodelle 2026.

Talousarvio 2026	TP	TP	TA	TA
KULTTUURI- JA VAPAA-AI-KAPALVELUT	2023	2024	2025	2026
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	340.840,46	326.819,25	280.590,00	227.200,00
Maksutuotot		310		
Tuet ja avustukset	36.750,09	67.890,00	100.270,00	161.030,00
Muut toimintatuotot	10.121,06	9.601,23	8.000,00	8.000,00
TOIMINTATUOTOT	387.711,61	404.620,48	388.860,00	396.230,00
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-952.926,42	-934.128,25	-904.260,00	-938.654,00
Palvelujen ostot	-277.132,44	-265.058,63	-243.860,00	-252.300,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-133.888,65	-131.880,61	-117.670,00	-112.570,00
Avustukset	-420.332,38	-414.848,38	-374.500,00	-416.500,00
Muut toimintakulut	-40.075,04	-39.443,18	-44.380,00	-43.652,00
TOIMINTAKULUT	-1.824.354,93	-1.785.359,05	-1.684.670,00	-1.763.676,00
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1.436.643,32	-1.380.738,57	-1.295.810,00	-1.367.446,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-2	1,71		
VUOSIKATE	-1.436.645,32	-1.380.736,86	-1.295.810,00	-1.367.446,00
Suunnitelman mukaiset pois-				
tot		-300,07		
Poistot ja arvonalentumiset		-300,07		
*TILIKAUDEN TULOS	-1.436.645,32	-1.381.036,93	-1.295.810,00	-1.367.446,00
TILIKAUDEN YLI-/ALI-				
JÄÄMÄ	-1.436.645,32	-1.381.036,93	-1.295.810,00	-1.367.446,00
Sisäiset toimintatulot/me-				
not	-854.511,04	-803.099,71	-840.180,00	

*Vastuualueen tilikauden tulos on valtuuston nähden sitova.

Palvelujen järjestäminen

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden hallinto

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden hallintotyöskentelyn kautta johdetaan vastuualueen toimintaa, henkilöstöä, kehittämistä, hankerahoituksia ja taloutta sekä lautakunnan päätöksentekoon tuotavien asioiden valmistelua.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueesta vastaa kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö.

Henkilöstö: 0,5 htv: kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö.

Kulttuuri- ja matkailupalvelut

Palveluysikkö tukee ja kehittää alueen kulttuuritoimintaa, matkailun edistämistä sekä koordinoi järjestöyhteistyötä. Samalla tarjotaan kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia kulttuuriharrastuksiin ja oman hyvinvoinnin edistämiseen. Kunnan kulttuuritoiminnan tukeminen, edistäminen ja eri toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö perustuu lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta.

Toimintaa kehitetään yhdessä paikallisten taiteilijoiden ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Kaupunki tukee merkittäviä tapahtumia/toimijoita erillisten sopimusten kautta. Myös teatteri- ja kuorotoimintaa, taidenäyttelyitä sekä kaupungin eri taajamissa toteutettavia tapahtumia avustetaan vuosittain haettavien kulttuuriavustusten kautta.

Kulttuurihyvinvoinnin ja erillisten tapahtumien toteutumista edistetään lisäksi erillisten hankerahoitusten ja rahoituskumppanuuksien kautta. Taidekaupunki on mukana myös maakunnallisessa kulttuuriverkosto Operaatio Pirkanmaassa 2025–2029, jonka kautta toteutetaan yhteisiä kulttuurisisältöjä sekä edistetään tuotanto- ja rahoitusosaamista kunnissa. Kulttuuri- ja matkailupalvelut on verkottunut myös suomalaisten kulttuurikuntien kanssa edistämään paikallisen elinvoiman kehittämistä ja tietotaidon lisäämistä.

Kulttuuri ja taide edistävät kaupungin tunnettuuden ja hyvinvoinnin lisäksi paikkakunnan elinvoimaisuutta sekä matkailutuloa yrityksille ja tapahtumatoimijoille. Kaupungin elinvoimaisuutta, näkyvyyttä ja kiinnostavuutta asuin- ja vierailukohteena tuodaan esille matkailukehittämisen ja kaupunkimarkkinoinnin kautta sekä ylläpitämällä taidekaupunki-brändiä ja monimuotoisia verkkosisältöjä. Matkailuyhteistyötä ja -näkyvyyttä toteutetaan kumppanuuksilla sekä naapurikuntien (Juupajoki, Keuruu, Ruovesi, Virrat) kanssa ylläpidetyllä matkailuverkostolla.

Palveluysikkö toimii yhdistävänä tekijänä kolmannen sektorin, yrittäjien ja eri hallinnon alojen kesken. Paikkakunnan toimijoiden välistä yhteistyötä ja palveluiden kehittämistä sekä niiden toteuttamista edistetään 4 kertaa vuodessa järjestettävissä järjestö- ja toimijafoorumeissa, kohdennetuissa toimialan työryhmätapaamisissa sekä perinnetyössä vuosittaistapahtumineen.

Kulttuuri- ja matkailupalveluiden vastuuhenkilönä toimii kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö.

Henkilöstö 2,5 htv: kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö 0,5 htv, matkailukoordinaattori 1 htv, määräämiskaiset hankkeisiin sidotut kulttuurituottaja-hankekoordinaattori 1 htv ja yhteisötaiteilijat 1,2 htv.

Kirjastopalvelut

Kirjastolaki määrittelee kirjastoille laajan tehtäväkentän sivistyksen- ja kulttuurin peruspalveluina. Tehtävinä on: tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; edistää lukemista ja kirjallisuutta; tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastoilla on merkittävä rooli aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden edistämisessä.

Kirjastot ovat taidekaupungin käytetyimpiä monipuolisia kulttuurikeskuksia, jotka lisäävät kansalaisten hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Mänttä-Vilppulan kaupunginkirjaston toimipisteitä ovat Mäntän, Vilppulan ja Kolhon kirjastot. Kirjastolla on vaihtuvia siirtokokoelmia terveyskeskuksen vuodeosastolla sekä vanhusten palvelutaloissa. Lisäksi on muutamia kotipalveluasiakkaita. Kirjaston ja koulujen yhteistyösopimus on kirjattu opetussuunnitelmiin. Kirjasto tekee yhteistyötä myös varhaiskasvatuksen, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluiden, Autere- ja Merikanto-opistojen sekä monien yhdistysten ja toimijoiden kanssa. Mänttä-Vilppulan kaupunginkirjasto kuuluu Piki-kimppaan, jossa ovat mukana Pirkanmaan kunnalliset kirjastot. Kirjastoilla on yhteinen asiakas- ja aineistotietokanta sekä Piki-verkkokirjasto. Palveluihin kuuluu myös Kansalliskirjaston ja yleisten

kirjastojen yhteistyössä tuottama E-kirjasto. Kirjaston toimintaa ja saavutettavuutta pyritään kehittämään haettavien hankeavustusten avulla. Kirjaston lainamäärätavoite talousarviovuodelle on 130 000. Kirjastopalveluiden vastuuhenkilönä toimii kirjastopalvelupäällikkö.

Henkilöstö 6,72 htv: kirjastopalvelupäällikkö 1 htv ja kirjastohenkilöstö 5,72 htv

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden tehtävänä on toteuttaa kaupungin alueella liikuntalain määräämää tehtävää, organisoida ja kehittää liikuntapaikkojen käyttöä sekä tuottaa niissä toimivia liikuntapalveluita sekä -tapahtumia. Tavoitteena on terveyttä edistävä, omaehtoinen liikunta sekä asukkaiden hyvinvoinnin lisääminen. Liikuntapalveluiden tuottamiseen tarvitaan suunnitelmallisia toimenpiteitä ja aktiivista yhteistyötä alueen yksityisten toimijoiden, yhdistysten ja seurojen kanssa. Liikuntapalveluiden toteuttamisessa ja suunnittelussa huomioidaan erityisryhmien liikunnalliset tarpeet ja esteettömyyden toteutuminen.

Liikuntapalveluiden toteuttamisen keskiössä ovat suorituspaikat, joita ylläpidetään kaupungin infrapalveluiden kautta koko kaupungin alueella (Urheilukeskus, Parkkivuori, Mäntänvuori, kylien toimintapaikat Kolhossa ja Pohjaslahdella, korttelikentät, ulkoilualueet ja -reitit). Liikuntapalvelut suunnittelee ja organisoii toiminnan eri kohteissa ja samalla kehittää koko kaupungin liikuntatarjontaa eri toimijoiden kanssa yhteisen liikuntaohjelman pohjalta.

Liikkuva ihminen – Terve 2030 -liikuntaohjelman painopisteiksi on valittu lapset ja nuoret, luontoon liittyvän omaehtoisen liikkumisen kasvattaminen sekä uimahallin toiminnan ja käytön edistäminen. Liikuntapaikkojen investoinneissa on kärkihankkeena suunnitteilla Vilppulaa ja Mänttää yhdistävän Autereen polun loppuunsaattaminen (2.vaihe eli ns. Vilppulankosken reitti). Samalla nykyistä liikuntapaikkaverkostoa vahvistetaan yhteistyössä infrapalveluiden kanssa.

Uimahallin toimintaa kehitetään kampanjoilla, tapahtumilla ja liikunnanohjauksella. Uimataidon edistämiseksi tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa. Vauva- ja perheuintia kehitetään yhteistyössä palveluntarjoajien kanssa. Uimahallin vuoden 2026 kävijämäärätavoitteena on 38 000 käyntikertaa, jota edistetään aktiivisella tiedottamisella ja kampanjoilla. Lisäksi liikuntapalveluiden osana toteutetaan myös tapahtumallista liikkumisen ohjausta kesäaikana uimahallin aukioloaikojen ulkopuolella puistojumpissa ja toimintakyvyn mittaus -tilaisuuksissa.

Jäähallin toiminnasta vastaa kaupunkikonserniyhtiö Mäntän Jääareena Oy. Jäähalli tarjoaa kaupunkilaisille tilat monipuolisia jääliikuntapalveluita varten. Jäähallin alue ja tila mahdollistaa lisäksi myös muiden tapahtumien järjestämisen (esim. konsertit, messut ja ulkoilmanäytökset kuten drive in –elokuvat ja festivaalit). Kaupunki tukee halliyhtiön kokonaistoimintaa vuosittaisella avustuksella liikuntapalveluiden kustannuspaikalta ja liikuntapalvelupäällikön työpanosta myydään sopimuksen mukaisesti jäähalliyhtiölle.

Liikuntapalveluiden yhtenä tehtävänä on toimia yhdistävänä tekijänä kolmannen sektorin ja eri hallinnonalojen kesken. Liikkumisen ja liikunnan edistäminen lisää asukasviihtyvyyttä, kuntalaisten hyvinvointia ja osaltaan yhdistysten toimintaedellytyksiä. Toimijoiden välistä yhteistyötä ja palveluiden kehittämistä sekä niiden toteuttamista edistetään kolme kertaa vuodessa tapahtuvissa kokoontumisissa ja seurafoorumeissa.

Liikunta on myös nähtävä vahvana matkailu- ja vetovoimatekijänä, sillä paikkakunnalle suuntautuu merkittävästi peli- ja kilpailumatkailua sekä lisääntyvässä määrin vapaa-ajan liikuntamatkailua. Liikuntapalveluiden vastuuhenkilönä toimii liikuntapalvelupäällikkö.

Henkilöstö 5,2 htv: liikuntapalvelupäällikkö 1 htv, uinninvalvojat/liikunnanohjaajat 3 htv, laitoshenkilöt 1,2 htv

Nuorisopalvelut

Nuorisotyö kuuluu kunnan lakisääteisiin tehtäviin. Nuorisolaissa säädetään, että kunnan tulee luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja nuorten omaehtoiselle toiminnalle järjestämällä palveluita ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa.

Mänttä-Vilppulan kaupungin hyvinvointisuunnitelman sekä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kautta ohjataan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. Nuorisopalveluiden toiminnassa keskitytään koulunuorisotyöhön, ohjattuun kerhotoimintaan sekä jokaiselle nuorelle tarjottavaan turvalliseen avoimeen toimintaan nuorisotiloissa.

Nuorten kohtaamispaikkoina toimivat Mäntän, Vilppulan ja Kolhon nuorisotilat. Mäntän nuorisotila Kirkkis mahdollistaa monitoimitilana tiiviin yhteistyön eri järjestötoimijoiden kanssa sekä eri tapahtumien toteuttamisen. Vilppulan nuorisotalo Paliksen kellarikerroksessa on kolme erillistä tilaa, jotka mahdollistavat puitteet nuorten harrastustoiminnalle. Tilat soveltuvat esimerkiksi nuorten kulttuuriseen pienryhmätoimintaan, bänditoimintaan ja podcast-äänitysstudiotoimintaan. Tilat mahdollistavat tulevaisuudessa myös ohjatun kerhotoiminnan toteuttamisen esim. Harrastamisen Suomen malli -toiminnan kautta. Kolhon nuorisotilat ovat avoinna kerran viikossa kiinnittäen alueen nuoret yhteisölliseen toimintaan lähellä kyläkeskusta.

Nuorisotiloissa järjestetään yhdessä nuorten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa myös kohdennettuja tapahtumia kuten eSport-, lani- ja musiikkitilaisuuksia. Nuorisotilat toimivat myös työllisyyspalveluiden nuorten aikuisten starttiryhmiä palveluohjauksen toteuttamispaikkana.

Kesäaikoina nuorisopalvelut toteuttaa jalkautuvaa nuorisotyötä eri taajamissa toiminnallisen nuorisotyön merkeissä. Nuorisopalvelut tekee aktiivista poikkihallinnollista yhteistyötä erityisesti koulujen, työllisyyspalveluiden ja hyvinvointialueen sosiaalipalveluiden kanssa.

Suunnitelmana on hakea jatkoa AVI:n rahoittamalle koulunuorisohjaajahankkeelle. Lisäksi koulujen kanssa toteutetaan yhteistyötä luokkien ryhmätyksissä ja eri teemapäivien järjestelyissä.

Nuorisovaltuuston (nuva) toimintaa aktivoidaan ottamalla jäsenet mukaan erilaisten poikkihallinnollisten ja kolmannen sektorin kanssa järjestettävien tapahtumien ja toiminnan suunnitteluun. Nuorisovaltuuston nimetyt edustajat ovat mukana kaupungin palvelualueiden lautakuntien kokouksissa ja Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisotyössä. Nuorisopalvelut ja nuorisovaltuusto järjestävät yhdessä vuosittaisen lasten ja nuorten foorumin.

Nuorisopalveluiden vastuuhenkilönä toimii nuorisosihteeri. Henkilöstö 3,4 htv: nuorisosihteeri 1 htv, kouluvalmentaja 1 htv, nuorisohjaaja 1 htv, tuntiohjaajat 0,4 htv

Toiminnalliset tavoitteet 2026

Toiminnalliset tavoitteet tukevat strategian toteutumista. Tavoitteen tarkoituksena on pyrkiä ohjaamaan palvelualueen toimintaa kohti haluttua strategista päämäärää.

Strategiaa toteuttavat toiminnalliset tavoitteet			
Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittari & Lähtötaso	Tavoite
Taloudellisesti tasapainoinen seutukaupunki			
Tasapainoinen talous kaiken päätöksenteon ja toiminnan taustalla	Palveluiden ja saavutettavuuden kehittäminen kestäväällä tavalla	Kirjaston lainamäärät	130 000
Yhtenäinen ja yhteisöllinen Taidekaupunki			
Yksi yhtenäinen kaupunki taajamien ja kaupunginosien perustana	Asukashyvinvoinnin edistäminen	Lasten ja nuorten kohtaamisen määrä (mm. nuorisotilakävijät, ohjattu harrastustoiminta, jalkautuva nuorisotyö	11 500

		ja koulunuorisotyö)	
Yksi yhtenäinen kaupunki taajamien ja kaupunginosien perustana	Palveluiden käytön edistäminen ja vaikuttavuuden mittaaminen	Uimahallin kävijämäärät Kuntosalin kävijämäärät	38 000 15 000
Kaupungin eri toimijoiden, sidosryhmien ja kumppaneiden välinen tiivis yhteistyö kaupunkilaisten hyvän elämän mahdollistajana	Asukashyvinvoinnin edistäminen	Kulttuurikasvatusohjelmassa ja Luovan kasvun keskuksen hankkeessa toteutettujen vierailujen ja tapahtumien määrät	100

Tavoitteet 2026

1. Palveluiden ja saavutettavuuden kehittäminen kestäväällä tavalla

Kirjastopalveluiden saavutettavuutta ja lainamääriä vahvistetaan kestävästi kehittämisen periaatteiden mukaisesti. Kehittämistoimintaa tuetaan haettavalla hankerahoituksella ja sen suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään kirjastoverkkoselvitystä, jota päivitetään tarpeen mukaan.

2. Asukashyvinvoinnin edistäminen

Asukashyvinvoinnin edistäminen on keskeinen sekä kunnan että hyvinvointialueen yhteistavoite. Kehitetään nuorisopalveluita vastaamaan muuttuvaa palvelutarvetta huomioiden väestömäärän ja nuorten ikäluokkien pieneneminen. Lisätään ennaltaehkäisevää nuorisotyötä kehittämällä koulunuorisotyötä ja jalkautuvaa nuorisotyötä. Lisätään kulttuurihyvinvointia hyödyntämällä *Luovan kasvun keskus* -hankkeen yhteisötaiteilijoiden osaamista sekä lisäämällä kulttuurikasvatukseen liittyviä vierailuja ja osallistavia toimintamuotoja.

3. Palveluiden käytön edistäminen ja vaikuttavuuden mittaaminen

Uimahallin toimintaa ja kävijämäärää edistetään kampanjoilla, tapahtumilla sekä liikunnanohjauksella. Uimataidon edistämiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa. Lasten ja nuorten uimataidon kehittymistä tuetaan maksuttomilla Harrastamisen Suomen mallin uima- ja uimataitokerhoilla sekä haetaan yhteistyössä sivistyspalveluiden kanssa hankerahoitusta perusopetuksen uimataidon opetuksen vahvistamiseen.

Kehittämisen painopisteet

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden painopisteet:

1. Kirjastopalveluiden saavutettavuuden edistäminen.
2. Lasten- ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen Harrastamisen Suomen mallin ja Harrastamisen Suomen mallin polku seuratoimintaan harrastustoiminnalla, nuorisopalveluiden kerhotoiminnalla ja kulttuurikasvatusohjelman toteutuksella. Koulunuorisotyön vakiinnuttaminen osaksi kouluarkea.
3. Yhteisöllisten kulttuuritapahtumien mahdollistaminen kirjastoissa hanketyönä ja järjestöjen toteuttamana.
4. Matkailuohjelman ja kulttuurisuunnitelman (ent. kulttuuristrategia) päivittäminen.
5. Omaehtoisen liikkumisen tukeminen liikuntapaikkoja ja luontoreittejä kehittämällä.

Sisäinen valvonta kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa sisäisen valvonnan osa-alueet:

1. Toiminnallinen valvonta

Varmistetaan, että toiminta toteutuu lautakunnan ja valtuuston tavoitteiden mukaisesti, palvelut ovat riittäviä ja saavutettavia, ja niiden vaikuttavuutta seurataan esimerkiksi asiakaspalautteen ja osallistujamäärien avulla.

2. Taloudellinen valvonta

Valvotaan, että määrärahoja käytetään talousarvion mukaisesti, hankinnat tehdään lain ja ohjeiden mukaan, tulot ja maksut käsitellään oikein, ja talouden toteutumaa seurataan säännöllisesti raportoinnin avulla.

3. Henkilöstön osalta

Varmistetaan, että tehtävät, vastuut ja työnjako ovat selkeitä, henkilöstön osaamista kehitetään, työaikoja ja poissaoloja seurataan, etätyösopimuksia noudatetaan ja työhyvinvointi sekä eettinen toiminta toteutuvat.

4. Oikeudellinen valvonta

Varmistetaan, että kaikki päätökset ja toimet ovat lainmukaisia, esteellisyssäännöksiä ja tietosuojaa noudatetaan, ja asiakirjat käsitellään oikein ennen toimeenpanoa.

5. Riskienhallinta

Tunnistetaan ja ehkäistään toimintaan, talouteen, henkilöstöön, tietoturvaan ja maineeseen liittyviä riskejä sekä laaditaan tarvittaessa varautumis- ja toimenpidesuunnitelmat.

6. Tietoturva ja tietohallinto

Valvonta kohdistuu siihen, että sähköisiä järjestelmiä käytetään turvallisesti, asiakas- ja varausrekisterien tietoja suojataan, tietosuojaselosteet ovat ajan tasalla ja henkilöstö on koulutettu tietoturva-asioissa.

7. Raportointi ja seuranta

Toiminnasta raportoidaan säännöllisesti johdolle ja lautakunnalle, poikkeamia analysoidaan ja niihin reagoidaan, ja valvontatoimet dokumentoidaan asianmukaisesti.

8. Avoimuus ja yhteistyö

Valvonta edellyttää avointa tiedonkulkua, yhteistyötä eri toimijoiden välillä sekä kuntalaisten osallistumisen ja palautteen mahdollistamista päätöksenteossa.

Riskienhallinta kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden	Tunnistettu riski/kuvaus riskistä	Toimenpiteet riskin ennakointiseksi ja hallitsemiseksi	Vaikeus 1-3	Todennäköisyys 1-3	Vastuuhenkilö ja toimintayksikkö	Riskien hallinnan toimenpiteiden seuranta ja raportointi
Toiminnallisten tavoitteiden riskit	Tilojen käyttäjämäärien vähentyminen pitkällä aikavälillä (asukasmäärän vähentyminen ja ikäluokkien pieneneminen).	Palveluiden sopeuttaminen ja ennakointi talousarviovalmistelun yhteydessä.	2	3	Sivistysjohtaja, kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö, yksiköiden viranhaltijat	Toiminnallisten tavoitteiden mittareiden seuranta ja raportointi lautakunnassa.
Taloudellisten tavoitteiden riskit	Pääsylipputulosten väheneminen	Toiminnan kehittäminen, käyttäjämäärien jatkuva seuranta, näkemyksen ja markkinoinnin edistäminen, laskutuskierroksen nopeuttaminen ja hintojen tarkistus.	2	2	Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö, yksiköiden viranhaltijat	Kävijämäärien ja tulomittareiden seuranta kuukausiraporttien ja osavuositarkastusten yhteydessä.

Taloudellisten tavoitteiden riskit	Tuettujen hankkeiden määrän väheneminen, omahoitosuus tai hankkeiden toteutumattomuus.	Hankehallinnon (talous, projektin hallinta, ym.) osaamisen kehittäminen. Avustushakujen aktiivinen seuranta ja yhteistyö hakemisessa.	2	2	Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö, yksiköiden viranhaltijat, hankkeista vastaavat koordinaattorit	Hankkeiden toteutuksen seuranta ohjausryhmissä sekä taloushallinnon ja palveluryhmän esihenkilön kanssa. Hankkeiden toteutumisen raportointi lautakunnassa.
Toimintaympäristön ja toiminnan organisoinnin riskit	Tilojen, laitteistojen ja kalusteiden kunto asiakaskäytössä.	Yhteistyömallien kehittäminen tilojen käytön, valvonnan osalta. Ohjeiden ja sopimusten tarkentaminen. Ilmoituskäytäntöjen selkeyttäminen.	1	2	Sivistysjohtaja Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö Yksiköiden viranhaltijat	Ohjeistusten ja sopimusten toteutumisen ja ajantasaisuuden seuranta palvelu- ja vastuualueitasolla.
Ulkopuoliset riskit	Ilkivalta ja rakennusten, tilojen tai taideteosten sotkeminen.	Kameravalvonnan kehittäminen ja ylläpito. Lasten ja nuorten osallistaminen yhteisötaiteeseen. Muut kasvatus ja koulutustoimenpiteet yhteistyössä vanhempien, koulupoliisin, nuorisopalveluiden ja paikallislehden kanssa.	2	2	Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö, yksiköiden viranhaltijat	Toimenpiteiden yhteinen kirjaamis- ja ilmoitustapa viranomaisille. Määrien seuranta tilapalveluiden kanssa. Raportointi lautakunnassa.
Palveluiden järjestämisen riskit	Osaavan työvoiman saatavuus ja pysyvyys	Rekrytointien ja haastatteluprosessien laadukkuus. Henkilöstön tehtävänkuvausten ajantasaisuus ja sitouttaminen toiminnan kehittämiseen. Yhteistyö henkilöstöhallinnon kanssa muutostilanteissa.	1	1	Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö, yksiköiden viranhaltijat	Vaihtuvuuden seuranta. Raportointi henkilöstöhallintoon.
Henkilöstöriskit	Henkilöstön jaksaminen ja riittävyys	Työhyvinvoinnista huolehtiminen ja varahenkilöiden osaamisen kehittäminen. Työyhteisön pelisääntöjen kirjaaminen ja noudattaminen.	2	2	Sivistysjohtaja Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö Yksiköiden viranhaltijat	Varhaisen tuen mallin aktiivinen käyttö ja työterveysneuvottelut. Seuranta ja toimenpiteet yhteistyössä henkilöstöhallinnon kanssa.
Henkilöstöuhat	Asiakkaiden epäasiallinen käytös ja väkivallan uhka asiakaspalvelukohtaamisissa ja	Turvallisuus- ja viestintäsuunnitelmat ajan tasalle. Kriisitilanteiden koulutus yksiköissä ja	1	2	Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö, yksiköiden viranhaltijat	Turvallisuussuunnitelmien toteutumisen seuranta. Koulutusten toteuttaminen.

	sosiaalisessa mediassa.	AVEKKI-koulutus.				Raportointi riskienseurannan yhteydessä.
Muu tunnistettu riski	Jäähalliyhtiön taloudellinen kantokyky	Avustusten suhteuttaminen palvelutasoon. Palvelusopimusten tarkentaminen.	2	3	Sivistysjohtaja Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Liikuntapalvelupäällikkö	Seuranta ja ennakkotiedot taloushallintoon. Tiedot KH:n konserniohjaukselle.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa toiminnallisen riskin muodostaa väestömäärän väheneminen, joka pidemmällä aikavälillä vaikuttaa väistämättä palveluverkon laajuuteen, aukioloaikoihin sekä saavutettavuuteen. Taloudellisena riskinä on keskeisesti talouden haasteet, jotka edellyttävät jatkossa entistä enemmän tukeutumista julkisrahoitteisten hankkeiden toteuttamiseen. Henkilöstöriskeihin kuuluu henkilöstön määrän supistaminen, joka tuo haasteita toiminnan toteutuksiin, palvelulaatuun ja kehittämiseen lisäten merkittävästi yksiköiden esihenkilöiden ja työntekijöiden työn kuormittavuutta. Ryhmäpalvelutoiminnoissa kuten nuorisopalvelussa on kiinnitettävä erityistä, huomiota ohjaustoiminnan turvalliseen toteuttamiseen ja häiriötilanteiden ennakointiin.

Henkilöstösuunnitelma sivistys- ja kulttuurilautakunta

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA (henkilötyövuosittain)				
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	TP 2024*	TA 2025	TA 2026	MUUTOS
Sivistyspalvelut	2,5	2,5	2,2	-0,3
<i>Viestintä</i>			1	-0,3
<i>Varhaiskasvatus (4) Sivistysjohtaja</i>	34,06	34,06	32,3	-1,76
<i>Määräaikaiset</i>	20,43	20,43	18,82	-1,61
<i>Esi- ja perusopetus (4) Sivistysjohtaja</i>	95,3	95,3	92,52	-2,78
<i>Määräaikaiset</i>	4,58	4,58	8,83	
<i>Lukiokoulutus (4) Lukion rehtori</i>	9,75	9,75	11	1,25
<i>Vapaan sivistystyön koulutus (4) Sivistysjohtaja</i>	0,7	0,7	0,7	
<i>Hanketyöntekijät</i>	1,15	1,15	0	-1,15
<i>Määräaikaiset</i>				
Sivistyspalvelut, vastuualue yhteensä	168,47	168,47	167,37	
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	0,5	0,5	0,5	
<i>Kulttuuri- ja matkailupalvelut</i>	1,5	1,5	1,5	
<i>määräaikaiset</i>	1	1	2,2	1,2
<i>Kirjastopalvelut</i>	6,62	6,62	6,72	0,1
<i>määräaikaiset</i>	0,4		0	
<i>Nuorisopalvelut</i>	3	3	3	
<i>määräaikaiset</i>	1	1	0,4	-0,6
<i>Liikuntapalvelut</i>	5	5	5,2	0,2
<i>määräaikaiset</i>	0	0	0	
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut, vastuualue yhteensä	19,02	18,62	19,52	
Lautakunta yhteensä	187,49	187,09		

Lyhytaikaisia sijaisia/määräaikaisuuksia ei ole henkilöstösuunnitelmaan suunniteltu. Lyhytaikaisiin sijaishenkilöihin voi syntyä tarvetta esimerkiksi asiakaspalvelussa sairaspöytäosastojen osalta.

